Stanislav Lacomehin
Gheşeft

Moto:

„O prietenie sinceră şi dezinteresată este

echivalentă cu floarea reginei. Se găseşte foarte rar”.

I.

Miez de vară. O căldură toridă învăluie orice suflare într-o moleşeală plăcută, ce te îmbie parcă la somn. Nicio adiere, niciun tremur de frunze, niciun ciripit de pasăre. Nimic. Totul e încremenit. Până şi fumul de la coşul brutăriei părea imortalizat de pensula vreunui pictor. În vălătuci alburii, se ridică domol, drept, destrămându-se alene pe albastrul infinit al cerului. Şi totuşi, liniştea mahalalei fu curmată brusc de lătratul şi schelălăitul câinilor de prin curţi, ce parcă erau cuprinşi de panică. Aveau şi de ce. Un zgomot infernal, îndepărtat, se auzea din ce în ce mai tare, punând stăpânire pe tot ce ieşea în cale.

În capătul străzii, într-un alai frenetic, veneau ursarii. Tunete de tobă bubuind, ritm de tamburină zăngănită, o trompetă răguşită ce urla strident scoţând sunete fără nicio noimă şi clinchete de clopoţei, prinse de gleznele celor patru ţigani care parcă erau traşi la indigo. Pletoşi, mustăcioşi şi foarte tuciurii. Ursarul, care părea mai în vârstă, cu un ciomag în mână şi cu lanţul în cealaltă, îl îmboldea pe moş Martin să se ridice în două picioare. Într-adevăr, un moş, o copie tristă a naturii, cu veşnicul belciug în nas, răpănos şi murdar, cu loloţi şi scaieţi în blana roasă, cu privirea absentă, abulică.

Din când în când, scotea câte un răget plin de deznădejde, cerând parcă îndurarea şi mila celor din jur. Un ilic slinos, încurcat în ciucurii roşii şi zurgălăi îi încorseta trupul costeliv. Ursarii erau urmaţi

de o ceată zgomotoasă de copii ce ţopăiau veseli şi plini de viaţă, într-un vacarm asurzitor. Cu mic cu mare, oamenii apăreau buluc la toate porţile, privind curioşi la alaiul zgomotos ce trecea încet prin faţa caselor. La fiecare poartă, ţiganul întindea tamburina, cerşind pomană. Fiecare dădea ce putea. Unii câte un gologan, alţii d-ale mâncării: pâine, fructe, brânză sau slănină, ce dispăreau în desaga mare a ţiganului.

Încet, încet, toată hărmălaia se pierdu în depărtare, iar vacarmul se estompă uşor, puţin câte puţin. Până nu se mai auzi nimic. Doar câte un câine încă speriat, mai lătra din când în când. Porţile curţilor s-au închis şi liniştea puse iar stăpânire peste mahala. Viaţa îşi urma cursul firesc, cu întâmplările triste sau vesele, predestinate vieţii cotidiene, ce punea pecetea destinului fiecăruia, indiferent de starea socială.

O întâmplare nostimă şi cam delicată se petrecea chiar peste drum de găzărie. La umbra unui pom, cu limbile scoase de un cot, o pereche canină, încârligată, atrase atenţia unui dop de fetiţă ce trecea pe acolo, însoţită de bunica ei. Curioasă ca orice copilaş, gâgâlicea se opri din mers.

— Mamaie, de ce cuţu şi cuţu sunt lipiţi unul de altul?

Neprimind niciun răspuns, ghindocul întinse mânuţa, arătând spre cele două potăi.

— Le-a legat cineva cozile?

Surprinsă de asemenea întrebări trăsnite din mintea unui copil, femeia înşfăcă fetiţa în braţe şi iuţi pasul, bodogănind afurisenii la adresa celor două javre.

Pe o străduţă lăturalnică, altă dandana. Doi plozi mai măricei jucau ţurca. Pocnită cu putere, ţurca vâjâi prin aer şi se opri în geamul unei case, făcându-l zob. Zornăitul geamului spart sperie un stol de vrăbii dintr-un pom. Într-o clipă, tot roiul de vrăbii ţâşni, ciripind în cor, dispărând în alţi copaci. Câteva clipe, puştanii au rămas înmărmuriţi. Brusc, poarta curţii se deschise şi un bărbat voinic, cu un

băţ în mână apăru în prag. Aruncă o privire la geamul spart, trase o înjurătură, privi în jur şi dădu cu ochii de cei doi baistruci încremeniţi de spaimă.

— Bă, puşlamalelor, care din voi a spart geamul?

Linişte. Cei doi îl priveau fix, stană de piatră, neştiind ce să spună.

— Mă ştrengarilor, vreţi să pun băţul pe voi? De ce tăceţi? V-am întrebat ceva!…

Pauză. Înlemniţi de frică, plozii continuau să-l privească fix, fâstâciţi, ca nişte hoţi prinşi la găini. Unul din ei, mai îndrăzneţ, îngăimă ceva.

— Ai spus ceva? De ce taci? Voi chiar vreţi să vă cotonogesc?… Bine!

Cu băţul în mână, păgubaşul făcu doi-trei paşi spre ei. Îngrozit de ce putea să păţească, puştiul rupse tăcerea:

— Nene, nu noi am spart geamul.

— Dar cine, mă împieliţatule? S-a spart singur? Sau a venit în zbor vreun porumbel şi a spart geamul cu ciocul?

Furios, din câţiva paşi, ajunse în faţa lor, cu băţul ridicat.

— Nu!… Nu da, nene!… Nu noi am spart geamul!

— Dar cine, mă? Sfântul Sisoe?

— Nu, nene, un băiat mai mare a tras cu praştia într-o vrabie şi a nimerit geamul.

— Şi de ce n-ai spus nimic până acum? Unde a dispărut puşlamaua?

Văzând că minciuna a prins, puştiul căpătă curaj. Întinse mâna arătând strada în lungul ei.

— Pe acolo, pe acolo a fugit, nene!

— Unde, pe acolo? Nu văd nimic!

— Păi, la primul colţ, unde e tutungeria, a luat-o la stânga.

— La stânga ai spus? Paştele mamei lui de derbedeu! Ei, lasă că-i pun eu pielea pe băţ!

Furios peste măsură, o rupse la fugă în direcţia arătată, în timp ce boroboaţele îşi luară picioarele la spinare şi dispărură în direcţia opusă, după primul colţ. Ce să-i faci? Mai sunt şi oameni mari păcăliţi de cei mici. Asta-i viaţa.

Pe strada aproape pustie, apăru o birjă rătăcită în galopul molcom al cailor pe caldarâmul încins. În spatele trăsurii, agăţat cu mânuţele de axul roţii, altă podoabă. Un pici de câţiva anişori, călătorea gratis, nestingherit şi plin de sine. Un mic vagabond, un ştrengar poznaş, ce se lupta cu viaţa şi învăţa de mic cum să trăiască. Neavând clienţi, trăsura coborî domol strada Traian, o luă pe strada Tecuci, tot la vale, coti pe strada Mavramol şi se opri o clipă la statuia lui Costache Negri, lăsând loc unui tramvai să treacă. Acesta o luă pe strada Brăilei în sus. În clipa aceea, piciul îşi dădu drumul din spatele trăsurii şi o luă ţopăind spre Vadul Raşcu. Un năsuc cârn, ochi jucăuşi, blond, cu părul răvăşit şi jun zâmbet ştrengăresc, părea un fel de Gavrouche, un vagabond pierdut în viaţa cotidiană, un copil din flori, cu o mamă cerşetoare şi un tată anonim. Toată ziulica brambura pe străzi, întinzând mâna la cei bogaţi sau lingând farfuriile de mâncare de pe mesele grădinilor de vară. Un pantalonaş scurt, cu cracii foarte largi, era prins de corp cu o bretea de sfoară. Asta era toată îmbrăcămintea miculuivagabond.

Ajuns la benzinăria cu pompă din piaţa veche, încetini pasul. Atenţia îi fu atrasă de o băcănie şi delicatese, plină de bunătăţi etalate

în faţa prăvăliei în săculeţi, lighenaşe şi borcane; mirodenii, dulciuri, cafea, măsline, brânzeturi, scumbii şi câte altele. Băcanul, un evreu foarte gras, cu un şorţ cam murdar, stătea tolănit pe un scaun în faţa băcăniei, făcându-şi vânt cu un ziar. Din când în când, mâna cu ziarul se lăsa domoală în poala şorţului. Moţăia puţin şi tresărea, ridicând ziarul drept evantai. Lângă el, pe un taburet, un borcan mare plin cu covrigi cu susan.

Piciul se opri locului cu ochii la borcan. Privea pofticios, când la covrigii cu susan, când la băcanul ce moţăia. Tot privind borcanul cu covrigi, piciul atrase atenţia evreului.

— Moi copilaş, ce tot stai încremenit cu ochii pironiţi spre mine? Vrai ceva?

— Nu, nene, priveam doar borcanul cu covrigi.

— Aşa care va să zică! Covrigi ai spus? Vrai să cumperi unul, sau mai mulţi?

După o mică pauză, piciul răspunse cu o întrebare:

— Dar cât costă un covrig?

— Trei bani cu susan şi doi bani, fără.

Urmă o pauză lungă, după care băcanul continuă:

— De ce taci? Vrai să cumperi sau nu?

Candid, piciul răspunse prompt:

— N-am bani.

Supărat foc, mirat şi indignat, băcanul se ridică de pe scaun.

— Atunci, de ce m-ai ţinut de vorbă? Eşti un copil obraznic; aşa-mi trebuie Mi-am pus mintea cu un pierde vară. Du-te în drumul

tău şi lasă-mă în pace.

Puştiul rămase pe loc privindu-l pe băcan cu o mutrişoară nevinovată:

— Te rog, nene, nu te supăra, eu n-am bani să cumpăr nicio chiflă!

Milos din fire, băcanul îl privi blajin:

— Atunci, ce vrai? Hai, spune, te ascult.

— Nene, vreau să te întreb ceva: dacă un covrig costă trei bani, stunci gaura?…

Fraza rămase oarecum neterminată.

Evreul îl privi atent neînţelegând nimic.

— Gaură?… Ce gaură?… Asta-i culmea! Ce vrai să spui?

— Nene, n-am vrut să te supăr. Voiam să ştiu cât costă gaura unui covrig?

Băcanul rămase perplex. Aşa ceva nu l-a mai întrebat nimeni. Dându-şi seama de naivitatea copilului, începu să râdă:

— Moi chinder mic şi prostuţ! Cum de ţi-a venit în minte aşa o întrebare?

Auzi acolo! Cât costă gaura unui covrig? Asta-i bună” Ascultă, copilaş, o gaură rămâne o gaură, adică nimic. De pe urma unei găuri nu poţi câştiga nimic!

— Şi?

— Şi ce? O gaură nu costă nimic, indiferent că-i o gaură de pantalon sau de covrig.

— Adevărat? Ce bine-mi pare!

Evreul îl privi şi mai mirat:

— De ce-ţi pare bine? Ce are gaura unui covrig cu veselia ta?

— Are, nene, are. Şi încă foarte mare! Dacă ai şti!…

— Ce să ştiu? Hai că m-ai zăpăcit de tot!

— Nene, te rog încă o dată, nu te supăra pe mine. Vreau să te întreb ceva.

Piciul lăsă capul în jos, frământându-şi mânuţele. Băcanul nu mai înţelegea nimic. Blând, îl mângâie pe căpşor:

— Ce vrai să mai ştii? Hai, ţâncule, te ascult.

— Nene, dar nu te supăra, dacă gaura de la covrig nu costă nimic, dacă te rog foarte frumos, îţi faci cu mine o pomană să-mi dai şi mie o gaură?

Buimăcit complet de raţionamentul şi cererea piciului, băcanul explodă într-un râs zgomotos şi luă copilul în braţe:

— Cum adică? Mi-ai cerut să-ţi dau o gaură de covrig? Aşa ceva nu se poate decât dacă îţi dau şi covrigul.

Timid, ştrengarul zâmbi şăgalnic;

— Păi… cam aşa ar trebui, nene Evreul îl strânse cu drag la piept.

— Moi ţânc mic şi drag. Văd că-ţi merge bibilica! M-ai cucerit! M-ai data gata.

Îl sărută pe obraji.

— În loc să cerşeşti, m-ai luat la întrebări, inventând povestea cu gaura. Până la urmă ai reuşit să ajungi unde ai vrut. Bravo, n-am mai întâlnit aşa un copilaş inteligent. Ai părinţi?

Piciul l privi trist:

— Numai mamă.

— Bine, bine, copilaş nevinovat, un pui de omuleţ ce se luptă cu viaţa şi cu greutăţile ei. Îl lăsă uşurel din braţe. Uite, fiindcă mi-ai plăcut foarte mult cum te descurci când vrai ceva şi fiindcă eşti un pici foarte inteligent, am să-ţi dau ceva.

Sub privirile uimite ale piciului, băcanul luă o pungă mare din băcănie şi începu să o umple cu de-ale gurii: o bucată de brânză, o scrumbie, o mână de biscuiţi şi câteva acadele.

— Fii atent. Cu punga asta te duci acasă şi mănânci împreună cu mămica ta, tot ce ţi-am pus în ea. Bine?

— Sărut mâna, nene, să-ţi dea Dumnezeu sănătate şi tot ce-ţi doreşti în viaţă pentru binele făcut.

Emoţionat, băcanul îl mângâie pe căpşor.

— Bine, bine, chinder năzdrăvan, îţi doresc să creşti mare, sănătos şi să ai noroc în viaţă-Hai, acum du-te la mămica ta.

Cu punga în braţe, cu căpuşărul plecat, piciul rămase pironit locului. Băcanul îl privi nedumerit.

— Ce s-a-ntâmplat? Mai vrai ceva?

Nevinovat, copilaşul întinse mânuţa spre borcanul cu covrigi.

— Nene, sărut mâna pentru tot ce mi-ai dat.

— Să-ţi fie de bine.

— Dar cu gaura… Cum rămâne? Îmi dai şi mie una?

Bătându-se cu mâna peste frunte, evreul începu să râdă cu gura până la urechi:

— Bătu-te-ar norocul de chinderaş isteţ şi deştept! Iartă-mă, am uitat.

Se duse la borcan şi scoase patru covrigi.

— Uite, aici ai patru găuri, adică patru covrigi cu susan. Doi ăi mănânci tu şi doi îi duci la mămica. Bine?

— Sărut mâna, nene şi multă baftă!

— Mulţumesc, puişor nevinovat… Hai, du-te! La revedere.

Cu punga strânsă la piept şi cu covrigii în mână, Gavrouche se pierdu în lume sub privirile emoţionante ale băcanului.

O lacrimă îi apăru în colţul ochiului, ce se prelinse uşor pe obraz. Ştergându-şi lacrima, băcanaul se aşeză din nou pe scaun, făcându-şi vânt cu ziarul.

II.

Tot moţăind pe scaun, băcanul auzi la un moment dat o voce cunoscută:

— Bună ziua, afaceristule!

— Bună, moi Şmil. Ce-i cu tine pe aici?

— Ce să fie? Mă plimb ca tot omul. Pe aici ce se aude? Vânzare?

— Ceac-pac; m-am săturat să tot aşez marfa în stradă dimineaţa, iar seara să o car în băcănie. Lume săracă, moi Şmil. Noroc că nu vând marfă perisabilă.

Altfel, ce-aş face cu ea, că se strică?

— Foarte simplu, ai mânca-o!

— Uite ce-ţi poate trece prin cap! Văd că ai chef de glume.

— Cam aşa. Mai glumim ca să uităm necazurile. Altceva?

— Nimic. Toate-s vechi şi vechi sunt toate.

— Bine, măi Sami, am plecat… A!… era să uit! Ai auzit ce-a păţit Ştrul al lui Leibovici?

— Nu, ce s-a întâmplat?

— Ce s-a întâmplat? Dandana mare, moi, mare de tot!

— Dar spune odată şi nu mă mai fierbe!

— A prins-o pe Raşela cu un vaporean. După cum am auzit, gagiul e nostrom pe un mare vapor maritim.

— Ia te uită ce face Raşela, ruşinoasă!… Şi?…

— Şi ce? Acum o săptămână, Ştrul a înaintat divorţ, iar în curând Raşela va rămâne pe drumuri. Noroc că n-au copii.

— Ca să vezi, drăcovenie! Ce să-i faci? Aşa e viaţa. Când nu te aştepţi, te pocneşte cu leuca-n cap.

— Ai dreptate. Privind borcanul cu covrigi. De câte zile îi ai? Barem se vând?

— Pe dracu'! De azi dimineaţă n-am reuşit să vând niciunul: în schimb am dat de pomană patru.

— Măi să fie! Nju te ştiam filantrop. Cum adică… de pomană?

— Mai adineauri mi se făcu milă de un ţânc ce stătea pironit şi-i mânca din ochi. Copilaş mic; ce să fac?… I-am dat.

— Copilaş ai spus? Ia stai puţin… Cum arăta ţâncul?

— De ce?

— Aşa. Am o bănuială. Era blond, cu părul netuns?

— Da!

— Cu un năsuc în vânt?

— Cu!

— Şi cu pantaloni scurţi şi largi?

— Şi!

— Ăsta e! El e! îl ştiu! îl cunosc toţi chelnerii din toate cârciumile şi grădinile de vară. De asemenea şi majoritatea negustorilor şi birjarilor. Un pezevenghi; un escroc mic, inteligent, având darul de a se băga sub pielea omului. Peste tot joacă teatru, şi încă foarte bine, ca să păcălească pe naivi şi pe miloşi. Majoritatea celor care au păţit-o îi spun micul actor.

Sami rămase cu gura căscată. Nu-i venea să creadă.

— Cum se poate aşa ceva? Nu, nu pot să cred! Era atât de dulce şi nevinovat!

— Ba să crezi, Sami, să crezi. Ai fost păcălit de un mucos de câţiva anişori.

— Nu, nu se poate!... Cum să fiu îmbrobodit în felul acesta? Poate e vorba de alt copil.

— Nu cred... Dar, stai; putem verifica dacă e adevărat. Mi-ai spus că privea covrigii cu jind şi, făcându-ţi milă, i-ai dat patru covrigi.

— Da, şi ce-i cu asta? Orice copilaş al străzilor ar vrea să mănânce un covrig.

— De acord cu tine. Aşa e. Dar ia spune-mi: acest ţânc nu te-a întrebat cumva cât costă gaura unui covrig?

Băcanul rămase năuc.

— Ba da, moi Şmil! De unde ştii?

— De la lume. Peste tot unde hoinăreşte şi vede cogvrigi de vânzare, înşiră cu talent povestea cu gaura. În 99 la sută din cazuri, reuşeşte! Şi aşa pleacă puştiul cu covrigul, fără să cerşească. Mai ai de spus ceva?

— Ce să mai spun? Nu mi-am închipuit că un copilaş poate fi atât de prefăcut! auzi, pezevenghiul! A plecat cu covrigii şi cu punga plină!

— Care pungă?

— Punga cu mâncare. I-am dat de toate. Şi pâine şi brânză şi scrumbie şi biscuiţi; ce mai, m-a uşurat escrocul de vreo 40 – 50 de bani.

Şmil începu să râdă cu poftă.

— De ce râzi de mine? Pentru că sunt credul şi milos?

— Nu, Sami, nu râd de tine. Mi-am adus aminte de un alt talent al ţâncului: acela de scamator!

— Nu înţeleg! Un copilaş aşa de mic, scamator? Dar ce scamatorii poate face un pici de câţiva anişori?

— Face, Sami, face. Şi încă foarte bine, şi în folosul lui.

— Cum în folosul lui? Ce vrai să spui?

— Ce vreau să spun? Răbdare: îţi spun. Ştii ce face când colindă cârciumile? O scamatorie, una singură, dar de efect şi în folosul lui sută la sută!

— Cum aşa? Fă-mă să înţeleg.

— Mintenaş. Ia de la clienţi bănuţi, îi bagă în gură şi zicând hocus-pocus, îi face să dispară. În gură nu mai are nimic.

— Cum aşa?

— Foarte simplu. Pur şi simplu îi înghite.

— Nu mă înnebuni!! Bine, dar…

Şmil îl întrerupse, continuând vesel:

— Nici un dar! Ascultă bomba finală! Ziua sau seara înghite bănuţii prin cârciumi, iar a doua zi îi elimină.

— Îi elimină?… Cum adică?

— Simplu! Cum să-ţi spun mai pe şleau?… Mai pe româneşte! îi cacă omule, acum ai înţeles?

— Moi Şmil, tu mă înnebuneşti! De ce să înghită bănuţi şi apoi să-i cace?

— De ce? Ca să aibă ce mânca!

— Adică?

— Moi Sami, chiar te-ai ramolit? Văd că nu-ţi merge mintea deloc. În cursul zilei îi cacă, îi spală şi are bani de buzunar. Boier mare, ce mai!

— Ia te uită, unde l-a dus capul! Păi, aşa un pezevenghi mai rar. Şi totuşi, mă gândesc la ceva.

— La ce?

— Un pui de om înghite intenţionat bănuţii şi îi elimină pe parcurs. Dacă păţeşte ceva?

— Ce să păţească?

— La stomăcuţul lui poate face… Na că am un lapus de memorie!… Cum îi spune?… Stai aşa, mi-am adus aminte. Dacă face concluzie stomacală?

Şmil îl privi cam încrezut şi începu să râdă:

— Moi Sami, eşti o comoară lingvistică, ce mai! auzi nostimadă! Lapus!… Concluzie… şi stomacală! Bună, zău aşa! Hai să te lămuresc: se spune lapsus şi nu lapus. Iar concluzie este un cuvânt ce înseamnă cu totul altceva. Se spune: ocluzie şi nu stomacală, ci intestinală. Ocluzie intes-tinală! Clar? Cât priveşte riscul de a înghiţi bănuţii, n-are nici pe dracu'. Înghite firfirici, monedele cele mai mici, de un ban. Aşa că, fii liniştit.

— Bine, bine, văd că le ştii pe toate, deşteptule. Dar treaba asta cu scamatoria, de unde o ştii?

— De la lume; chelneri, birjari, negustori, tarabagii şi mai ales, cheflii de prin toate bombele şi terasele de vară.

— Mare podoabă mai eşti! Ştii ce eşti tu? Un fel de radio mahala!

Şmil îl privi vesel.

— Ai greşit, nu se spune radio mahala!

— Dar cum, moi isteţule?

— Radio şanţ, moi păgubosule!

O femeie se apropie vrând să cumpere săpun.

— Văd că ai un client. Baftă şi nu mai fi atât de credul. Am plecat. Pa!

Făcându-i cu mâna, Şmil o luă spre Dunăre, coborând Vadul Raşcu. Slab, înalt şi cu ochelari cu multe dioptrii, mergea încet şi legănat, fredonând o melodie. La un moment dat se auzi un zgomot estompat care venea din susul râpei de la Dunăre. Curenţii de aer aduceau frânturi de muzică de fanfară şi pocnete ca de revolver. Şmil se opri. Îşi dădu seama că zgomotul provenea de la bâlciul instalat pe coama râpei. Veniseră moşii la Galaţi. Iuţind paşii, o luă spre bâlci. După vreun sfert de oră ajunse acolo. Îl întâmpină o prăfăraie, o hărmălaie şi o zăpuşeală de nedescris.

Tot bâlciul era eclipsat de o mare de praf ce se ridica domol din colbul uscat de arşiţă şi se destrăma în văzduh. Îi veni să renunţe şi totuşi, neavând ce face, pătrunse în bâlci.

La intrare, un flaşnetar bătrân cu un picior de lemn, învârtea absent la o flaşnetă răguşită, ce scotea sunete false. Un papagal mic şi multicolor ţopăia pe un beşişor. Din când în când rostea piţigăiat câte un cuvânt. În faţa papagalului, o cutie de carton plină cu bileţele ce preziceau viitorul. Credulii încercau să-şi afle viitorul, neştiind că bileţelele aveau text comun pentru toate zodiile.

Mai privi o clipă papagalul şi făcu vreo câţiva paşi. În jur, o lume pestriţă, de condiţii sociale diferite, dar foarte simpli. Precupeţi, funcţionăraşi, samsari, coate goale, cerşetori, tarabagii, hoţi de buzunare, soldaţi şi marinari în permisie, vagabonzi, ordonanţe şi

servitoare. Ţigani cu tingiri şi ceaune, docheri, ţigănci ce ghiceau viitorul în ghioc, meseriaşi şi puradei cerşind, măcelari şi hamali. Copii de toate vârstele însoţiţi de bunici sau de părinţi. Şi lista ar putea continua. Pe scurt, toată viaţa unui oraş cu multitudinile ei sociale şi materiale. O lume avidă de distracţii şi de recreare ce se zbuciuma de colo-acolo, prin colbul încins de arşiţa soarelui.

Şmil mai făcu vreo câţiva paşi şi se opri lângă lanţuri ce se învârteau frenetic deasupra capetelor din jur. La un moment dat, auzi nişte glasuri înăbuşite. Întoarse capul. Nimeni. Curios, începu să cerceteze platforma lanţurilor. La o scândură, dădu peste un nod ce lipsea. Privi prin gaură în interiorul platformei. Rămase stupefiat. Lanţul nu avea motor. La baza axului de sub platformă, erau înfipte lateral, vreo 10 – 12 bârne de lemn groase, dispuse circular în jurul axului. La fiecare bârnă, câte doi bărbaţi voinici, numai în chiloţi, şiroind de sudoare, împingeau de zor şi cu putere bârnele ce puneau în mişcare axul. Parcă erau nişte ocnaşi ce trăgeau la vâsle într-o galeră. Mai lipseau doar lanţurile de la picioare.

Halal mod de viaţă. Deasupra lumea se distra, iar sub platformă, plebea îşi câştiga existenţa ca pe vremea sclaviei. Deprimat, se îndepărtă de această ocnă modernă. Peste tot, fel de fel de distracţii atrăgeau puhoiul de lume ca un magnet. Zidul morţii, păpuşari, bărci, acrobaţi, dresori, contorsionişti, globul morţii, circari, roata norocului, jongleri, scamatori, ventriloci, echilibrişti îşi etalau talentele, neţinând cont de riscurile meseriei.

Pretutindeni, reclame în culori ţipătoare, pictate naiv şi cu texte agramate, Nasul lui Şmil fu izbit de arome culinare, care mai de care mai apetisante: mici şi cârnaţi la grătar, gogoşi sfârâind în uleiul încins, friptane şi pârjoale, frigărui la proţap. Peste tot, bere, tărie, vin, bragă şi limonadă. Pentru toate buzunarele. Tot mergând şi căscând gura, ajunse în mijlocul bâlciului. Un circ mare cu cupolă, îşi desfăşura programul. Din interior se auzea fanfara şi ropote de aplauze. Probabil se terminase vreun număr de trapez sau o dresură de tigri. Privirea îi fu atrasă instinctiv de marinarii şi ordonanţele ce se foiau ţanţoşi prin mulţime, la braţetă cu servitoarele libere sau cu păsărici de noapte. Zâmbi şăgalnic. Îşi aduse aminte de cătănie.

III.

Fu trezit din visare de o mână grea ce-i apăsa umărul. Întoarse capul. Era vecinul lui de casă, Ilie, de meserie samsar. Înalt, voinic şi musculos, părea un atlet. Cu o figură de cazier şi cu o privire cruntă, îţi inspira parcă frică. Şi totuşi, cu toată înfăţişarea lui dură şi brutală, era un om cumsecade, cu o inimă de aur. Săritor, darnic, foarte milos şi plin de viaţă.

— Ce mai faci, Şmil? Bună! Ce cauţi pe aici? Vreo piţipoancă?

— Bună, Ilie! Piţipoancă ai spus? Nu-mi pot permite aşa ceva. Nu că n-aş vrea. Dar vezi tu, cu viaţa mea de lefegiu la stat, bugetul îmi este drămuit. Aşadar, casc şi eu gura pe aici. Îmi clătesc şi eu ochii la toată vânzoleala asta, plină de viaţă şi culoare. Gratis, Ilie, gratis.

— Bine, mă lefegiule, bine. Am înţeles. Ai dreptate. Leafa ta pe o lună, eu cred că o câştig în câteva zile.

Bătându-l uşor pe umăr, continuă:

— Hai să mergem să bem ceva.

— Faci cinste?

— Păi, cum? Altfel te-aş invita? Hai, nu te mai văicări, şi ia viaţa aşa cum e. Alţii, poate o duc mai greu.

Ultima frază a lui Ilie îi aduse aminte de ceata de bărbaţi în puterea cuvântului ce se învârteau bezmetic prin praf, învârtind lanţul în locul motorului.

O lume anonimă şi sordidă ce se lupta cu viaţa pentru a putea supravieţui.

Luară loc la o masă pe o terasă improvizată. Pe la mese, muşteriii stăteau la taclale, bând bere, tărie sau vin.

Ilie puse pe masă un pachet de ţigări şi cutia de chibrituri. Curios, Şmil luă pachetul şi-l privi:

— Regale R.M.S!

Desfăcu încet cutia de culoare roşie şi cu litere aurii. Cu filtru şi aplatizate, ţigările, aliniate frumos în staniol de culoarea aurului, emanau un miros de ceva exotic, oriental.

— Aşa ţigări faine, mai zic şi eu!

Mirosi pachetul şi-l puse pe masă.

— Ia şi fumează; ce mare lucru? Ţigări! Doar n-ai să fumezi Plugare!

— Ştii că nu fumez.

— Aşa e, am uitat. Ia spune: ce bei?

— Indiferent. Ce bei şi tu.

— Hai şi nu te mai sclifosi. Ce vrei? Bere sau tărie? Ce zici de-a mastică?

Pe căldura asta? Nu, Ilie, vreau o bere.

— Bine, Şmil, cum zici tu.

Terasa nu avea chelner, aşa că plecă la bar să comande. Şmil privi în jur la muşteriii de la mese. Atenţia ăi fu atrasă de o ordonanţă şi o servitoare ce chicoteau înfundat la o masă cu halbele în faţă. Fata se foia în scaun, alintându-se, în timp ce ordonanţa, nu mâna pe sub masă, o pipăia pe picioare. La un moment dat, mâna îi dispăru între picioarele fetei, sub rochiţa cu volănaşe.

Şmil zâmbi nostalgic, aducându-şi iar aminte de armată. Apăru şi Ilie. Cu câte două halbe în mână se aşează la masă. Şmil privi mirat halbele:

— Ce faci, Ilie? Patru halbe? Pe căldura asta?

— Nu-i bai. Şi nu patru, ci două: de căciulă. Mare brânză! Acu' le bei şi peste o oră stropeşti copacii. Hai noroc!

Ilie sorbi toată halba şi-şi aprinse o ţigară. La un moment dat, un ţigan răpănos se apropie de masă. Avea în mână câteva cuţite de diferite mărimi.

— Sărut mâna, conaşule! Nu vrei să cumperi matale un cuţit fain? Are lama de oţel şi-i făcut de mâna mea!

Ilie luă un cuţit mai mare, îl examină şi-i îndoi uşor lama. Aceasta rămase îndoită, fără să-şi revină.

— Măi baragladină, ce să fac eu cu tinicheaua asta? Nu vezi că-i tablă moartă? Chiar aşa prost mă crezi? Hai, dispari, caută alţi fraieri!

Ţiganul luă cuţitul îndoit, văicărindu-se:

— Haoleu, boierule! Mi-ai stricat frumuseţea de cuţit! Acu' ce mă fac?

Am muncit de pomană ca să-l fac.

Ilie îl privi oarecum milos cum se tânguia:

— Ascultă, măi blondinule; ia spune, cât vrei pe tinicheaua asta? Că de oţel nu poate fi vorba.

— Cinci bani, boierule. Pomană curată. Să cumpăr şi eu pâine la puradei.

— Câţi ai?

— Ce să am?

— Puradei! Doar de ei vorbeam!

— Patru, barosane; trei baistruci şi o fetiţă.

— Bravo, focosule, bravo! Văd că eşti bun de prăsilă!

— Ce să fac, conaşule? Sunt tânăr, ca tot omul. Piranda să trăiască, că de puradei, am eu grijă să-i torn.

Începură să râdă toţi trei. Ilie scoase din chimirul lat de la mijloc, portofelul şi luă o monedă.

— Bine măi amărâtule, te înţeleg. Bine că munceşti şi nu furi.

— Să ciordesc, boierule? Se poate? M-ar bate Dumnezeu.

— Hai să nu mai lungim vorba. Cinci bani ai spus? Uite, ţine, ai aici o monedă de zece bani. Ia-o, cumpără puradeilor pâine şi să fii sănătos, Cărare bătută!

— Haoleu, barosane, ce darnic eşti! Să-ţi dea Dumnezeu sănătate şi multă baftă!

Cu cuţitele în mână, ţiganul o luă din loc, dispărând în mulţime. Câteva clipe tăcură amândoi. Şmil se gândea, iar Ilie îl privea.

— De ce taci? Te gândeşti la ceva?

— Moi Ilie, ne cunoaştem de amar de vreme. Suntem vecini de casă. Lumea te ştie de om bun şi cumsecade. Aşa e. Acum m-am convins. Scena cu ţiganul m-a emoţionat profund. Eşti pâinea lui Dumnezeu. Ai un suflet bun şi milos. Îmi pare bine că-mi eşti prieten. Luă o halbă în mână: Hai noroc şi multă baftă! cum a spus ţiganul.

— Şmil, ai început să filosofezi. Nu mi mai lăuda atâta. Aşa m-a lăsat Dumnezeu… Vai de mine!… Am uitat! M-am pus la taclale cu ţiganul şi emanda cred că-i gata; am plecat.

— Ce comandă? Unde pleci?

— Până la bar; vin imediat.

Mirat, Şmil privi la Ilie care o luă val vârtej spre bar. A uitat? Comandă? Ce-o fi vrut să spună? Privi spre bar. Ilie venea ţanţoş, ţinând în mână ceva alb. Cu toate că purta ochelari, Şmil nu vedea ce aducea. Când se apropie de masă, Şmil rămase mut. Ilie puse pe masă un carton măricel plini cu mici şi felii de pâine.

— Moi Ilie, ce faci? Nu trebuia! Ai dat o grămadă de bani.

— Hai, nu te mai văicări atâta. Taci şi mănâncă; asta-i plăcerea mea. Eşti prietenul meu, îmi eşti drag şi cu asta basta. Hai, că mi-i o foame de lup. Poftă bună!

— Mulţumesc, Ilie, nu mă aşteptam la aşa ceva.

— Mă, tu ai de gând să taci? Se răcesc micii, ce dracu'! Uite, ai şi muştar…

Amândoi începură să mănânce. Micii dispărură unul câte unul, până ce cartonul rămase gol, pătat de muştar şi grăsime.

Ilie îşi aprinse altă ţigară, se întinse de-i trosniră oasele şi se ridică de pe scaun.

— Hai să mai căscăm gura. Ce zici?

— Cum vrei tu. Mulţumesc pentru masă.

— N-ai pentru ce. Suntem doar prieteni. Nu?

— Da, Ilie, prieteni, şi încă la cataramă.

Plimbându-se prin bâlci, la un moment dat, Ilie se opri lângă un grup de curioşi.

Înconjurat de gură cască, un ţigan, pe o măsuţă, îşi etala talentul cu trei rondele de cauciuc ce aveau lipit pe una din ele o marcă poştală.

— Uite marca, nu e marca! Încercaţi-vă norocul! La Piţurcă puteţi câştiga bani! Dacă ghiciţi unde e marca, luaţi încă o dată banul pus în joc! Încercaţi şi nu veţi regreta! Norocul e la un pas de voi! Urmăriţi cu atenţie unde e marca şi câştigul e-al vostru! Hai, încercaţi, nu contează suma, joacă fiecare cât vrea. Numai la Piţurcă aveţi şansa să plecaţi bogaţi!

Tânăr, cu aspect plăcut, îmbrăcat curat şi cu freza lucind de briantină, debita textul ca un papagal, în timp ce mâinile manipulau rapid cele trei rondele arătând mereu marca.

Urmărind cu atenţie pe cei care jucau, Ilie observă un lucru. Cei ce mizau puţin câştigau, ia cei ce puneau în joc o sumă mai mare, pierdeau. Zâmbi discret; cunoştea trucul cu marca. Totdeauna într-o mână, cauciucul cu marca era cu alt cauciuc. Dacă suma în joc era mică, ţiganul punea cauciucul cu marca normal, iar jucătorul, atent la cauciucul cu marcă, câştiga. Dacă suma pusă în joc era mai mare, atunci intervenea trucul, rocada. Arătând faţa cauciucului cu marca, o punea pe masă sub privirea atentă a jucătorului. Numai că în clipa când întorcea mâna să pună cauciucul cu marca pe masă, dădea drumul din mână la cauciucul fără marcă, iar cauciucul cu marcă îi rămânea în mână, cu marca în jos, ce ulterior o punea lângă celălalt cauciuc. Un ţăran, tot scărpinându-se în bărbie, se hotărî. Scoase punga cu bani şi luă cinci bani. Ţiganul, văzându-l cu bănuţii, începu să turuie:

— Hai, tataie, curaj, încearcă-ţi norocul. Fii atent unde e marca şi vei câştiga.

Ţăranul dădu bănuţii ţiganului şi începu să fie atent la mâinile ţiganului ce manipulau cauciucurile cu precizie, rapid şi la vedere. Oprindu-se, ţiganul îl privi:

— Hai, tataie, unde e marca? Dacă ai fost atent, ai câştigat!

Ţăranul, foarte atent, puse degetul pe cauciuc. Ţiganul întoarse cauciucul. Era cel cu marca. Gură cască începu să aplaude.

— Ai văzut, tataie? Ai câştigat 5 bani! Uite, ai aici 10 bani, cinci ai matale şi cinci pe care i-ai câştigat. Hai, care mai încearcă? Norocul e al vostru şi paguba e a mea!

Văzând câştigul, ţăranul încercă din nou. Tot cu cinci bani. Câştigă. Văzându-se cu 10 bănuţi câştigaţi şi crezând că ştie bine unde pune ţiganul cauciucul cu marcă, se hotărî. Scoase din pungă câteva bancnote şi le întinse ţiganului. Mirat, ţiganul îl privi o clipă nedumerit:

— Ce-i asta?

— Ce să fie? Bani!… 50 de lei! îi pun la bătaie!

Ţiganul numără banii şi-i băgă în buzunar. Cei din jur începură să murmure. Era o sumă mare.

— Bine, tataie, cum vrei mata. Te rog să fii foarte atent, căci nu vreau să am probleme. La mine se câştigă, dar se şi pierde. De acord?

Pauză. Începem?

Atent la maximum, ţăranul urmărea cauciucurile ce se încrucişau mereu pe masă.

Ţiganul se opri şi întoarse cauciucul cu marca.

— Fii atent, tataie, ăsta e cauciucul cu marca. Fii foarte atent şi nu-l pierde din ochi. Şi acum, la mai mare!!!

Cauciucurile începură să se încrucişeze rapid pe masă. Capul ţăranului se mişca rapid, când la dreapta, când la stânga, cu ochii după cauciucul cu marcă, arătându-i pe faţă, încă o dată marca, ţiganul

manipulă cauciucurile de câteva ori şi se opri.

— Asta-i, tataie! Să vedem dacă ai fost atent.

Foarte sigur, ţăranul se repezi cu degetul pe un cauciuc:

— Ăsta, tataie?

— Da, ăsta!

— Bine, au văzut şi cei de faţă ce cauciuc ai ales. Întoarce-l!

Emoţionat, ţăranul întoarse încet cauciucul. Rămase perplex. Cauciucul era negru, negru, negru. Nici pomeneală de marcă. Îl privi speriat pe ţigan.

— Nu se poate!… Cum adică?… Am pierdut 50 de lei?…

— Asta-i, tataie, ce să-i faci? Banii sunt ai matale, iar jocul al meu. Nu te-a obligat nimeni. Uite unde era marca.

Întoarse cele două cauciucuri rămase; pe unul din ele apăru marca.

Ţăranul începu să turuie:

— Paştele mamei lui de noroc! Nu se poate! Am fost foarte atent. Cum am putut greşi?

— Ce să-i faci, tataie? Acesta-i jocul. Cine câştigă mai şi pierde. N-am ce-ţi face. La jocul acesta, dacă nu eşti foarte, foarte atent, pierzi, tataie. Ai înţeles? Hai, cine mai încearcă norocul? Piuţurcă vă stă la dispoziţie.

Luă cauciucurile în mână, vrând să facă o demonstraţie. Ţăranul se gândi o clipă şi izbucni:

— Stai aşa! Vreau să joc. Nu se poate să plec acasă fără 50 de lei.

Desfăcu punga şi scoase alte bancnote.

— Uite, joc pe 5 lei. Am câştigat 10 bani şi am pierdut 50 de lei. Cred că nu am fost atent. Acum însă am să fiu numai ochi.

— Bine, tataie, treaba matale. Îţi repet: Banii-s ai matale, iar jocul e al meu. Începem?

— Da… Ce mai întrebi?

Ţiganul luă banii şi începu pasienţa:

— Uite marca… nu e marca!… Aici e marca, aici – ioc. Şi acum, încă o dată: aici e marca, aici nu.

Ţiganul se opri.

Ţăranul privi o clipă cauciucurile şi apăsă cu degetul un cauciuc.

— Aici!… Nu se poate să nu fie!

— Nu ştiu, tataie; tot ce se poate. Întoarce.

Precipitat, ţăranul înşfăcă un cauciuc şi-l întoarse. Urale şi aplauze izbucniră spontan. Era cauciucul cu marca.

— Vezi, tataie? Acum, cine-i păgubos? Matale sau eu? A câştigat, fraţilor!! Bravo, tataie! Uite, ia-ţi înapoi banii matale şi 5 lei pe care i-ai câştigat! Eşti mulţumit?

Fericit, ţăranul îndesă banii în pungă.

— De mulţumit sunt mulţumit, dar nu de tot. Vreau să plec acasă cu ce-am pierdut.

Ţiganul îl privi insistent:

— Adică?

— Stai că-ţi spun.

Luă punga şi scoase alte bancnote:

— Uite, ţine aici: 50 de lei. Numără-i şi să-i dăm drumul. Fie ce-o fi!

Ţiganul luă banii în mână, după care îi întinse înapoi:

— Uite ce e tataie, ţine banii, sunt ai matale…

— De ce? Nu înţeleg!

— Ai răbdare. Hai să-ţi spun: fiindcă e o sumă mare, la fel cu cea pe care ai pierdut-o, eu zic să facem o mică ripetiţie. Să zicem că mi-ai dat banii, iar eu mă fac că joc. Indiferent dacă ghiceşti marca sau nu, jocul este nul, iar matale rămâi cu banii. După aceea, rămâne să te hotărăşti dacă joci pe 50 de lei sau nu. De acord?

Ilie începu să se frământe, dând semne de nervozitate. Şmil observă că-i nervos şi îi şopti:

— Ce ai Ilie?… De ce te agiţi?

La rândul lui, Ilie îi şopti:

— Escrocul dracului! Vrea să-l jumulească pe ţăran. Are un talent înnăscut de a convinge omul. Joacă teatru foarte bine şi spre folosul lui.

— Cum adică?

— Ai răbdare şi-ai să vezi. La repetiţie ţăranul va câştiga, iar la joc, va pierde sigur. Adică de două ori câte 50 de lei.

Ţiganul luă cauciucurile în mână şi le înşiră pe masă.

— Uite, tataie, aici e marca, aici nu e! Uite marca, nu e marca! Încă o dată: Aici este, aici nu-i. Gata! Unde-i marca?

Ţăranul smuci un cauciuc şi-l întoarse: apăru marca. Ropote de aplauze izbucniră în jur. Acum se adunaseră în jurul ţiganului mulţi curioşi şi chibiţi.

— Vezi, tataie? Dacă nu era ripetiţie, acum câştigai 50 de lei. La jocul acesta, totul este atenţia maximă şi norocul este asigurat.

Emoţionat, ţăranul îi întinse banii.

— De-adevăratelea! Fără repetiţii! Acum vreau să joc!

Cu banii în mână, ţiganul îl întrebă:

— Tataie, fii atent. Te mai întreb încă o dată! Rişti sau nu? Am aici atâţia martori. Să nu spui că nu ţi-am zis.

Fremătându-se, ţăranul privi banii din mâna ţiganului, privi cauciucurile şi exclamă:

— Risc! Ori câştig, ori îmi iau lumea în cap! Hai, dă-i drumul!

Ţiganul îl privi o clipă, băgă banii în buzunar şi se adresă mulţimii:

— Vă rog foarte mult să fiţi şi dumneavoastră atenţi la acest joc. Omul acesta a pierdut 50 de lei şi acum vrea să-i recupereze. Dacă are noroc şi dacă este foarte atent, va pleca acasă cu ce-a venit. Să începem!

O linişte deplină se aşternu în jurul mesei. Toţi erau cu sufletul la gură. Oare va avea noroc să câştige? Sau va pierde, luându-şi lumea în cap, cum a spus? În câteva minute, destinul va decide. Ţiganul luă cauciucurile şi începu nebuneala:

— Fii atent, tataie, dar foarte atent. Uite, aici e marca, aici nu-i. Încă o dată;

Vezi, aici e marca şi aici nu. Şi acum, atenţie mare, pentru ultima oară. Uite, încă o dată; o vezi? Aici e, aici nu! Se opri. Unde-i marca?

Ţăranul, foarte sigur, întoarse repede un cauciuc. Stupoare! Marca nu era acolo. O rumoare se aşternu pe toată suflarea. Toţi erau încremeniţi, înmărmuriţi. Îl priveau pe ţăran care se scărpina pe cap. Ţiganul, cu suta de lei în buzunar, întoarse cauciucul cu marca.

— Uite, tataie, unde era marca. N-am ce-ţi face. Am martori tot ce vezi în jurul meu. Eu n-am nicio vină. Să fii sănătos, tataie!

Ţăranul îl privi trist, absent şi abătut; târându-şi paşii îşi făcu loc prin mulţime şi plecă. Ilie precipitat, îi şopti lui Şmil:

— Vino după mine. Repede.

Ieşiră amândoi din mulţime.

— Ce s-a întâmplat, Ilie?

— Nu s-a întâmplat nimic. Hai, repede, să nu-l pierdem pe ţăran.

— Ce vrei să faci? Nu înţeleg.

— Ai răbdare şi-ai să vezi. Haide!

Îl ajunse din urmă pe ţăran. Mai mult mort decât viu, îşi târa paşii prin mulţime cu privirea pierdută. Ilie îi puse uşor o mână pe umăr:

— Bădie, vreau să-ţi spun ceva.

Ţăranul ăi privi o clipă şi bâigui:

— Ce vrei, domnule? Nici nu te cunosc. Lasă-mă în pace.

— Bădie, am asistat fără să vreau la necazul ce l-ai avut cu ţiganul. Vreau să te ajut.

Ţăranul îl privi mai atent:

— Dumneata? Nu înţeleg. Nici nu mă cunoşti. Cum poţi ajuta dumneata un dobitoc care a pierdut prosteşte 100 de lei?

— Nu-ţi pot promite nimic, dar s-ar putea să pleci acasă cu banii pe care i-ai pierdut.

Ţăranul deveni atent. Îl privi insistent.

— Cum adică? Te duci la ţigan, îl iei de gât şi-i ceri banii? Spune!

— Nu, bădie, nu fac aşa ceva. Mă duc să joc, aşa cum ai jucat şi dumneata. Numai că eu am să câştig.

— Cum adică ai să câştigi? Doar să ai noroc. Şi chiar aşa; ce are câştigul matale cu paguba mea? Hai să fim serioşi.

— Ascultă, bădie, nu te rog decât un singur lucru: să ai încredere în mine şi puţină răbdare. Uite, du-te la terasa aia şi ia loc la o masă. Ia o halbă de bere să te răcoreşti şi aşteaptă-mă. Ştiu ce ai păţit şi te înţeleg. Ai căzut pe mâna unui escroc notoriu şi ai rămas sărac. Eu am să încerc să-ţi redau ceea ce ai pierdut. Bine?

Şmil îl privea şi nu-i venea să creadă. Atâta bunătate n-a mai văzut nici în filme. Ţăranul, la rândul lui, îl privea neîncrezător.

— Şi chiar vrei să faci asta pentru un necunoscut? Nici nu ştiu cum te cheamă.

— Nicio problemă, bădie. Îi întinse mâna. Ilie, aşa mă cheamă.

Emoţionat, ţăranul îi întinse mâna:

— Gheorghe, a lui Trofin; din Tulucești.

— Îmi pare bine. Acum du-te și așteaptă-mă la terasă. Cum termin, am și venit. De acord?

— Dacă zici dumneata. Și totuși, nu pot să cred că un necunoscut poate face așa ceva.

— Ba să crezi, Gheorghe, să crezi! A crede în Dumnezeu și în viață, este cel mai sacru lucru. Nu-ți face griji. Sper că voi reuși. Să mergem, Șmil.

Îl luă de braț și plecă spre țigan.

— Moi Ilie, ești nebun? Cum crezi tu că o să recuperezi banii bietului om?

— Foarte simplu; jucând.

— Și dacă pierzi?

— Nu cred. Cunosc trucul.

— Adică, ai de gând să mizezi 100 de lei?

— Exact cum ai spus. Și poate și mai mult.

— Cred că ai luat-o razna. Vino-ți în fire, Ilie! Și nu te mai băga în așa o dandana.

— Hai, nu te mai smiorcăi și să mergem repede. Să n-o ia din loc escrocul.

Își făcură loc prin mulțime și se opriră în fața mesei. Țiganul turuia din plisc și vântura cauciucurile de zor. Sub privirile țiganului, Ilie scoase portofelul și-i întinse 10 lei.

— Vreau să joc banii ăștia.

Ţiganul observă portofelul doldora de bani. Îl privi atent pe Ilie şi băgă banii în buzunar.

— Bine, boierule, am înţeles. Fii foarte atent şi poate ai noroc.

Luă cauciucurile şi începu pasienţa. Atent la mâna ţiganului în care erau două cauciucuri, Ilie îl urmărea fix. Ţiganul nu făcuse rocada. Lăsă marca să câştige.

— Ai văzut, conaşule? Dacă ai fost atent, ai avut şi baftă! Poftim banii dumitale şi separat, cei 10 lei câştigaţi. Mai jucaţi?

— De ce nu? Uite, ia de aici, încă 10 lei.

Ţiganul începu să mute cauciucurile. Nici de data asta nu făcu rocada. Dându-şi seama de şpilul ţiganului, Ilie luă intenţionat cauciucul fără marcă.

— Ăsta-i jocul, boierule, ce să-i faci? Când pierzi, când câştigi. Loterie.

— Da, mă, ai dreptate. Loterie. Asta e. Ştii ceva?

— Ce, conaşule?

— Dacă mizez o sumă mai mare şi câştig, ai de unde să-mi dai?

— Cum să nu, boierule, cum să nu. Casă mare! Ce mai!… Cât?

— Ce cât?

— Păi, pe câți bani vrei să mizezi?

— O clipă, imediat.

Sub privirile uimite ale ţiganului şi ale celor din jur, scoase din portofel bancnote de valoare mare.

— Uite, ţine aici; Mizez pe 200 de lei.

Rumoare totală. Parcă era la cazinou. Ţiganul, năuc, se sprijini o clipă cu mâna de masă. Îl privi bănuitor.

— Vreau să te întreb ceva. Matale şi domnul cu chelari, n-aţi fost acum vreo zece minute aici?

— Ba da. Am văzut cum a pierdut ţăranul. Poate eu am să am noroc şi n-o să păţesc la fel. Hai, ia banii şi dă-i drumul.

— O ţâră, conaşule. Ţăranul a pierdut 100 de lei. Matale mizezi dublu; adică 200 de lei. Nu crezi că rişti?

— Asta nu-i treaba ta. Sunt banii mei şi fac ce vreau cu ei. Dacă pierd, sunt ai tăi, dacă câştig, mi-i dai. Adică dublu. Banii mei, plus câştigul. Hai, ia banii.

— Cu voia dumitale, boierule! Cum vrea jucătorul, aşa facem. Încă o dată, dacă se întâmplă ceva, să nu aud vorbe. Ne-am înţeles? Priveşte: am martori.

— Uite ce e, eu am venit la bâlci să mă distrez şi nu-mi pasă dacă câştig sau pierd. Cât despre martori, să stea liniştiţi. N-o să aibă ce spune. Hai, dă-i drumul, odată.

Oarecum fâstâcit, ţiganul luă cauciucurile.

— Am înţeles. Atunci, conaşule, fii atent!

Sub privirile încordate ale curioşilor, începu pasienţa.

— Uite, conaşule. Fii te rog atent, aici am marca, ici nu-i. Vezi? Încă o dată: ăsta-i cu marcă, ăsta, nu. Şi acum, să mai facem o tură. Fii atent: uite marca, nu e marca! Gata! Am terminat.

Urmărind mâna ţiganului la a treia tură, observă că a făcut

rocada. Acum era sigur. Cauciucul cu marca era la mijloc. Prefăcându-se că nu se hotărăşte, începu să-şi plimbe degetul deasupra cauciucurilor. Ţiganul, cu ochii scoşi din orbite, privea scena. Uşor, apropie încet degetul de cauciucul care ar fi trebuit să aibă marca. Ţiganul răsuflă uşurat. Dar nu, renunţă. Începu din nou să-şi plimbe degetul peste cele trei cauciucuri.

— Ce faci, conaşule? Nu te-ai hotărât?

— Ştiu eu ce să zic? Grea alegere. Când te gândeşti că alegerea asta valorează 200 de lei…

— Asta cam aşa-i, conaşule! Te-ai hotărât?

— Să zicem că da. Am să punctez cu degetul la întâmplare cele trei cauciucuri. Când ajung la cifra zece, întorc cauciucul. De acord?

— Cum vrei, conaşule. Banii sunt ai matale, iar jocul e al meu. Hai să vedem.

Ilie privi în jur şi se adresă curioşilor:

— Vă rog ceva. Număraţi în cor până la zece, de câte ori pun degetul pe un cauciuc. Vreţi?

Un: da-a-aaa!!! Ţâşni din mulţimea ce privea cu stupefacţie scena.

— Bine, mulţumesc! Să-i dăm drumul!

Spre disperarea ţiganului, începu să plimbe foarte încet degetul pe cauciucuri. Corul de curioşi numărau la fiecare apăsare a degetului. Pe Şmil îl trecură năduşelile. Ilie îşi plimba la întâmplare degetul când la dreapta, când la stânga, când la mijloc. La cifra nouă era cu degetul pe cauciucul din dreapta.

Se lăsă o linişte totală. Nu se auzea decât zgomotul bâlciului şi fanfara de la circ. Ilie îşi ridică încet mâna, plimbă uşor degetul peste

cauciucuri şi-l lăsă brusc la mijloc. Un zece puternic izbucni din gurile celor din jur. Ţiganul rămase mut. Ilie îl privi o clipă crunt, şi întoarse cauciucul. Lumea începu să ţopăie şi să aplaude. Uralele nu mai conteneau. Cauciucul cu marca era întors. Ţiganul complet fâstâcit nu ştia ce să facă. Ilie îl mai privi o dată şi întinse mâna:

— Hai, isteţule, ieşi la piaţă cu banii! 200 ce le-am dat, plus încă 200 câştigaţi.

Ţiganul rămase încremenit, neştiind cum să scape. La un moment dat, schiţă un gest de fugă. Degeaba. Mâinile lui Ilie, ca două loazbe, îl apucară peste masă pe ţigan de revere. Ţiganul îngrozit, se trezi în aer, dând din picioare.

— Ce faci, nenicule? Vrei s-o ştergi?

Cu o mână îl ţinea zdravăn de guler, iar cu cealaltă ridică pumnul cât un baros.

Ţiganul, înnebunit, îşi acoperi faţa cu mâinile.

— Nu conaşule, nu da!… Ce-ţi veni? N-am vrut să fug. Aşa să ştii.

— Ascultă, mă aschimodie cu chip de om, dacă-ţi trosnesc una, te fac paznic în iad, iar eu în fund puşcăria. L-ai jumulit pe ţăran de toţi banii şi credeau că o să reuşeşti şi pe mine. Ei, uite că nu ţi-a mers! Eu nu sunt ţăranul naiv, păcălit de o baragladină. Eu sunt trecut prin ciur şi prin dârmon! Ai înţeles? Hai, dă-mi banii câştigaţi, plus banii mei. Altfel te ia zbenga. Auzit-ai?

— Da, conaşule! Te-am auzit. Dă-mi drumul ca să-ţi dau banii.

— Ce vorbeşti, escrocule? Chiar aşa de prost mă crezi? Cum adică? Să-ţi dau drumul şi pe urmă să te caut prin tot Galaţiul? Unde ai banii? Pauză. Mă panaramă, te-am întrebat ceva.

— În buzunare, conaşule, în buzunare!

— Scoate-le!

— Nu pot. Mă ţii ca într-un cleşte.

— Ce vorbeşti, nenicule? Ai doar mâinile libere. Mai fă un efort şi scoate banii.

Ţiganul băgă ambele mâini în buzunare. Ilie se adresă mulţimii:

— Rog un bărbat mai voinic să vină să mă ajute. Cu şarpele acesta te poţi aştepta la orice.

Un tânăr înalt şi atletic se apropie de masă.

— Mulţumesc domnule că mă ajutaţi. Hai ţigane, mai aştept mult?

Neavând cum să scape, ţiganul scoase mâinile din buzunare, pline cu bancnote.

— Domnule, am să te rog ceva. Cât ţin eu pocitania asta, vă rog să număraţi pe masă 400 de lei şi asta în faţa tuturor.

Tânărul luă banii şi începu să-i numere. Terminând bancnotele, îl privi pe Ilie:

— Mai trebuie.

— Cât?

— Păi, aici sunt 375 de lei.

— Care va să zică, mai trebuie 25 de lei. Se aude, jigodie?

— Nu mai am.

— Ce?

— Bani!

— Ce vorbeşti, domnule! Escrocul nu mai are sfanţi. Dar buzunare mai ai?

— Ce vrei să spui, conaşule?

— Ai să vezi tu acum ce vreau eu. Tinere, te rog să vezi ce buzunare mai are şi ce-i în ele.

Cum ţiganul nu avea decât pantaloni şi cămaşă, tânărul nu avea ce să mai caute. Îl căută în buzunarul de la spate, şi întoarse pe dos buzunarele de la pantaloni.

— Domnule, nu mai are ale buzunare. Şi nici bani.

— Aşa, care va să zică? Nu cred. Nu se poate!… Am să te mai rog ceva: Caută-l în ciorapi.

Tânărul ridică cracul pantalonului şi scoase, spre mirarea tuturor, din manşeta ciorapului elastic, un şomoiog de bancnote. Zâmbind, Ilie privi chipul buimăcit al ţiganului.

— Ce-ai de zis, cioroiule? Nu mai ai bani? Parcă aşa ai spus.

— Ăştia nu sunt ai mei.

— Ia auzi, domnule! Interesant! Dar ai cui?

— M-a rugat cineva… Să-i cumpăr ceva.

— Ca să vezi! Cineva vrea ceva! Bravo, bravo ţigane! Ştii să minţi şi încă destul de bine. Numai că nu-ţi merge cu mine. Tinere, te rog să numeri în continuare, 25 de lei.

În timp ce tânărul număra restul de bani, lumea din jur se înghiontea şi râdea pe înfundate.

— Gata, domnule, aveţi pe masă 400 de lei.

— Perfect. Acum, ce-a rămas, dă-mi-i mie.

Tânărul luă şomoiogul de bancnote rămase şi-l întinse lui Ilie. Ţiganul izbucni îngrozit:

— Ce faci, boierule? Mă laşi fără o leţcaie?

— Nu, escroc patentat ce eşti. N-am nevoie de bani care nu-mi aparţin.

Luă şomoiogul de bancnote din mâna tânărului.

— Uite, ţine aici. Ia-ţi banii rămaşi şi bagă-i în buzunare. Nu mă interesează de unde îi ai.

Speriat şi tremurând, ţiganul înşfăcă bancnotele şi le îndesă în buzunare.

— Tinere, ia te rog o clipă banii de pe masă.

Tânărul strânse banii ţinându-i în mână.

— Foarte bine. Cred că lucrurile s-au rezolvat. Iar tu, mă panaramă, să ţii minte! Dacă te mai prind vreodată pe undeva cu „uite marca, nu e marca" – te dau pe mâna poliţiei. Înţelesu-m-ai? Ia-ţi catrafusele şi şterge-o!

Îi dădu drumul din strânsoare, luând mâinile. Ţiganul se prăvăli în colbul gros, stârnind praful din jur. Privi o clipă la Ilie, privi mulţimea din jur, şi fără să mai spună ceva, o luă la fugă, pierzându-se în mulţime. Ilie privi măsuţa şi cele trei cauciucuri.

— Ia te uită, drăcie! Domnul şi-a uitat recuzita! începu să mute cauciucurile. Uite marca, nu e marca! Al dracului escroc!

Luă banii de la tânăr şi plecă împreună cu Şmil, făcându-şi loc

prin mulţimea ce se risipea. Şmil îl privi cu admiraţie:

— Moi Ilie, m-ai lăsat paf. Nu mă aşteptam să văd aşa ceva.

— Hai, lasă-te de laude. Am făcut ce trebuia. Pentru un timp am scăpat credulii de un escroc. Hai să mergem mai repede. Ţăranul poate a plecat.

Iuţiră pasul şi ajunseră la terasă. Ţăranul stătea la o masă cu o halbă în faţă.

Ilie răsuflă uşurat.

— Bădie, am venit. Credeam că ai plecat. Ţăranul îl privi plin de speranţe:

— Unde să plec, domnule? N-am bani nici de tren. Cum ajung la Tulucești? Cine-mi dă bani pentru bilet?

— Eu, bădie, eu! Ţi-am spus că încerc să te ajut şi am reuşit.

— Cum, domnule, chiar ai reuşit? Nu-mi vine să cred!

— Da, bădie, ţi-am promis şi am reuşit. Uite, ai aici 100 de lei. Scoase banii din buzunar şi numără pe masă 100 de lei. Ţăranul privea buimac, când la Ilie, când la bani. Luă bancnotele în mâini privindu-le cu nesaţ.

— O, Doamne! Banii ei! Munca mea!

Puse banii pe masă şi-l îmbrăţişă pe Ilie, pupându-l pe obraji.

— O, domnule!!!…

— Te rog, Gheorghe, nu mă mai domni.

— Bine, Ilie, bine. Nu mi-am imaginat vreodată că un necunoscut îmi va reda liniştea şi banii pierduţi. Cum să-ţi mulţumesc?

— Foarte simplu! Rămânând prieteni şi stropind evenimentul cu o halbă.

— De acord! Numai să fim înţeleşi. Eu fac cinste. Clar?

Începură să râdă toţi trei. Stropitul cu bere a fost doar începutul. Au chefuit şi au mâncat vreo câteva ore. Puţin cherchelіţi, ieşiră din bâlci şi se opriră la staţia de tramvai. După ce-şi luară adresele reciproc, Gheorghe şi Ilie se îmbrăţişară cu drag.

— Îţi mulţumesc, Ilie. Dacă nu apăreai în viaţa mea, ajungeam un muritor de foame. Încă o dată, îţi mulţumesc!

— Bine, Gheorghe, bine, du-te cu Dumnezeu.

Ţăranul e sui în tramvai şi plecă la gară.

IV.

Ajunşi în Piaţa Veche, Ilie se trânti pe o bancă.

— Mă, Şmil, hai să ne odihnim. Am impresia că am luat-o la măsea; şi încă zdravăn. Ce zici?

Începură să râdă. Şmil se aşează şi el. Era cherchelit şi sughiţa mereu.

— Ce ai, Şmil? Nu ţi-a priit cheful?

— Ba da, şi încă prea mult. După cum vezi, m-am cherchelit şi eu.

— Nu-i bai. Din când în când e bine să ne facem şi de cap.

— Moi, Ilie, nu pot să uit. Atâta dăruire, atâta pasiune de a face

bine, atâta risipă de dărnicie; Atâta… Ce mai, îmi pare bine că am aşa un prieten. Dă-mi voie să te pup.

Îl îmbrăţişă cu putere pupându-l zgomotos pe obraji.

— Ce faci? Linişteşte-te. Ne vene lumea.

— Iartă-mă, m-am îmbătat!

— Bine, bine, stai şi odihneşte-te.

Urmă o pauză lungă. Tolăniţi pe bancă, moţăiau uşor. La un moment dat, Ilie coborî privirea şi dădu cu ochii de pantofii lui Şmil. Scâlciaţi, vechi, crăpaţi şi uzaţi. Buni de aruncat. Se gândi puţin şi-l zgâlţâi pe Şmil.

— Dormi?

— Nu, mă gândeam la ţăranul acela credul. Dacă nu-l ajutai tu, acum nu mai avea ce mânca.

— Lasă-l pe Gheorghe. A avut noroc că ne-am întâlnit. Bine că e fericit.

Urmă o pauză scurtă.

— Măi Şmil, stând aici şi gândindu-mă, mi-a trăsnit prin cap o idee. O idee fantastică.

Şmil se trezei din moţăială şi-l privi întrebător:

— Ce idee? – sughiţă. Spune.

— O să crezi că sunt nebun. Vrei să câştigi nişte bani?

— Cum aşa?

— Uite-aşa. Şi foarte simplu. Poţi câştiga 50 de lei.

— Ce-ai spus? 50 de lei? Ce-ţi mai trecu prin cap?

— Nimic. M-am gândit să-ţi dau 50 de lei.

— Mie? Cred că glumeşti! Pentru ce?

— Ei, aici e aici! Primeşti 50 de lei dacă renunţi la ceva.

— La ce să renunţi? Şi de ce?

— Uite-aşa mi-a venit mie. Am şi eu o hachiţă. Dacă arunci stâlciturile alea ce se numesc pantofi, ai pe loc 50 de lei.

— Să-mi arunc pantofii? Dar de ce?

— Fiindcă aşa vreau eu. Cu 50 de lei, poţi cumpăra o groază de pantofi: ghete, cizme, sandale; pe alese, pe culese. Ce zici?

— Şi de ce toate astea?

— Aşa. Ţi-am mai spus. Asta e plăcerea mea.

Şmil îşi privi pantofii.

— Ai dreptate. Sunt vechi şi uzaţi. Dar eu, cu ce mă duc acasă? Desculţ?

— Exact. În picioarele gale. Mâine te duci la Dermata şi-ţi cumperi ce vrei.

Şmil privi o clipă pantofii, neştiind ce să creadă. De ce face Ilie toate astea?

După câteva clipe se hotărî.

— Bine, Ilie. Dacă plăcerea ta este să mă vezi plecând acasă în picioarele goale, fie, accept.

Încet, îşi scoase pantofii, iar apoi ciorapii, pe care îi băgă în buzunar. Luă pantofii în mână, îi privi puţin, după care îi azvârli cu putere peste cap, în tufişul din spatele băncii.

— Gata, ţi-am făcut plăcerea. Eşti mulţumit?

— Da, Şmil, şi încă foarte mulţumit. Îmi era teamă că ai să refuzi.

Scoase portofelul, luă mâna lui Şmil şi îi puse în palmă 50 de lei.

— Uite, ai aici 50 de lei. Sunt ai tăi. Cheltuieşte-i cum vrei şi pe ce vrei. Bine?

— Mulţumesc, Ilie. N-am să uit niciodată ziua asta. Încă o dată îţi mulţumesc.

— N-ai pentru ce. A fost plăcerea mea.

Urmă o pauză.

— Mâine mă duc la iarmaroc. Cumpăr şi vând nişte cai.

— Batfă, Ilie!

— Mulţumesc.

Tăcură amândoi. După o lungă pauză, Şmil întoarse capul spre Ilie:

— Ce mai e?

— Nimic. Ştii?… Ilie sughiţă.
— Mi-a clocit şi mie o idee. Tot năstruşnică!

— Cum adică?

— Aşa. Am şi eu plăcerile mele. Ca şi tine!

— Ce plăceri? Ce idee? M-ai făcut curios!

— Dacă faci ce-am făcut şi eu, ai de la mine 50 de lei.

— Cum adică?

— Adică, aşa cum am făcut eu. Îţi arunci încălţările şi te-ai pricopsit cu 50 de lei.

— Eşti într-o ureche? Nu pot să cred. Un lefegiu amărât e dispus să arunce 50 de lei pentru o plăcere? Îţi dai seama ce-ai spus?

— Da, îmi dau seama; şi încă foarte bine. Aruncă cizmele şi mergi acasă în picioarele goale ca şi mine. Mâine sau în altă zi, când vei tu, mergem amândoi la Dermata şi ne cumpărăm tot ce vrem! Ce zici? – sughiţă. Facem târgul?

— Facem, Şmil! Pot să spun că nu? E doar plăcerea ta! Pregăteşte banii.

Prins în această nostimadă, fără să-i dea seama ce va urma, îşi trase cu năduf cizmele şi le puse lângă bancă.

— Şi acum ce fac? Uite, cizmele sunt aici!

— Cum aici? Ţi-am spus să le arunci! Fă ce vrei.
— Sughiţă – rupe-le, distruge-le, dar să dispară. Clar? Altfel nu vezi banii.

Chercheliţi, începură să râdă.

— Bine, Şmil, facă-se voia ta.

Privi în dreapta, privi stânga, nimic. Nicio ţipenie de om. Şi totuşi, dinspre măcelărie apăru un bărbat. Înalt, bine făcut, cam de statura lui Ilie. Bărbatul îşi continua mersul ajungând la bancă. Ilie se ridică în picioare.

— Ascultă, vere, dacă nu te superi, vreau să te întreb ceva:

— Ce doreşti?

— Ce număr porţi la picior?

Bărbatul îl privi mirat:

— Ce-ţi veni?… 44.

— Perfect. Am găsit omul. Am aici o pereche de cizme foarte bune; carâmb de bizon şi talpă dublă. Vreau să scap de ele. Ţi le dau gratis. Le primeşti?

Luă cizmele şi i le puse în braţe:

— Examinează-le, probează-le. Cred că-ţi vin.

Cu cizmele în braţe şi uimit de aşa o pleaşcă, bărbatul se aşează pe marginea băncii.

— Un lucru nu înţeleg. De ce vrei să scapi de ele?

— Fiindcă vreau să cumpăr alt model: Cizme Birghel. De astea m-am săturat.

— Bine, neică, faci cum vrei. N-am nimic împotrivă. Să vedem dacă-mi vin.

Îşi scoase sandalele şi le încălţă. Se ridică în picioare şi făcu câţiva paşi.

— Îmi vin foarte bine. E numărul meu.

— Să le porţi cu plăcere.

— Mulţumesc.

Fără să vrea, văzu picioarele lui Ilie şi ale lui Şmil.

— O clipă; am o întrebare: cum ajungeţi amândoi acasă?

— De ce?

— Fiindcă amândoi sunteţi în picioarele goale.

— Ai dreptate. Ne este foarte cald şi vrem să ne răcorim.

— Curios raţionament. Treaba voastră. Cele bune.

— La revedere.

Cu sandalele în mână, bărbatul se îndepărtă încet, privind din când în când înapoi. În cele din urmă dispăru după colţ. Ilie începu să pufnească în râs. Privindu-se în ochi, începură să râdă amândoi. Cascade de râs izbiră văzduhul, speriind vrăbiile din copaci. Râdeau şi-şi dădeau ghionturi. La un moment dat, se potoliră.

— Ce părere ai?

— Ce părere să am? Doi nebuni, nebuni de legat. Ne ducem acasă în picioarele goale. Frumos, n-am ce zice.

A fost ideea ta. Eu doar am imitat-o.

— Bine, Şmil, nu-i bai. Ai! Uitasem! Tu ce faci? Nu-mi dai banii?

— Aşa e; nu mi-am dat seama. Ia-i.

Ilie luă banii şi îi aşeză tacticos în portofel.

— Astea fiind zise, hai s-o luăm din loc. Ne-am distrat destul. Te anunţ eu când mergem la Dermata.

— La Dermata?

— Păi nu? Nu trebuie să ne cumpărăm încălţări? Păi cum?

— Să cumpărăm, ai zic???

Şmil rămase ca paralizat. Îl privea pe Ilie ca hipnotizat. Muşchii feţei i se crispară, iar mâinile înţepeniră cu pumnii strânşi.

— Ce ai, omule?… Ce te-a apucat?… Nu te simţi bine? Te doare ceva?

Şmil îl privea absent în tăcere. Părea o stană de piatră. Deodată izbucni:

— Oi vei zmir. Ce mişighini! Ce dobitoci!

— Cine?

— Cum cine? Noi, tu şi eu! Doi dobitoci!

— Ce ai, omule? Ce ţi-a venit?… Aşa, din senin… Ce s-a întâmplat? Te-am supărat?

— Cu ce să mă superi tu, prieten drag? Ne-am păcălit amândoi reciproc, ca nişte proşti. Aşa un ghişeft, mai rar. Un contabil şi un samsar s-au păcălit unul pe altul de bunăvoie! Aşa un câştig şi aşa o pomană!!! Halal capete!!! Bune de murat!!!

— Ne-am păcălit? Unul pe altul? Când? Şi cum?… Explică-mi, te rog.

— Bine, am să-ţi explic. Moi Ilie, şi toate astea s-au întâmplat numai din cauză că suntem beţi.

— Sughiţă.

— Nu te înţeleg. Dar spune odată, omule!

— Ascultă. Iar sughiţă.

— Sunt numai urechi.

— Tu mi-ai dat 50 de lei ca să-mi arunc pantofii. Aşa-i?

— Aşa-i. Şi ce-i ce-i cu asta?

— Eu, la rândul meu ţi-am dat 50 de lei ca să arunci cizmele. E adevărat?

— Foarte adevărat. Unde vrei să ajungi?

— Încă nu ţi-a căzut fisa? Dar eşti tare de cap. Cum dracu' faci afaceri cu vânzarea şi cumpărarea de cai?

— Tot nu înţeleg.

— Tot nu înţelegi? Mare prost mai eşti; Iartă-mă că-ţi spun aşa. Nu-ţi dai seama că am plimbat banii de la unul la altul?

— Cum adică i-am plimbat?

— Foarte simplu. Ce-ai câştigat tu?

— 50 de lei. De la tine.

— S-o crezi tu şi cu baba Rada. N-ai câştigat nimic. Banii ce crezi că i-ai câştigat, erau banii ce mi-ai dat ca să-mi arunc pantofii.

— Şi ce-i cu asta? Corect!

— Corect pe dracu'!... Eu la rândul meu, ţi-am înapoiat câştigul ca să-ţi arunci cizmele. Acum ai înţeles?

— Nu!

— Hai că ţi s-a urcat băutura la cap. Moi omule, noi am plimbat banii de la unul la altul şi n-am câştigat nimic.

— Hai că m-ai pus pe gânduri.

— Cam târzior Acum mergem amândoi acasă cu picioarele goale.

— Şi? Ne-am distrat! Mâine, ne ducem la Dermata şi gata! Pe alese şi pe culese.

— Pe alese şi pe culese! Bravo! Halal logică. Bine moi Ilie, dacă eu ţi-am dat 50 de lei pe care i-am câştigat de la tine, cu ce bani cumpăr pantofi când mă duc la Dermata?… Aud?…

— Măi, Şmil, am impresia că ai dreptate.

— Şi încă ce dreptate! N-am câştigat niciunul nimic şi plecăm acasă cu picioarele goale. Adică, eu mi-am aruncat pantofii, iar tu ţi-ai dăruit cizmele. Cum s-ar spune, am pierdut amândoi ca nişte proşti. Şi toate astea numai din cauza ta. Cu ideea ta fantastică! Eşti mulţumit?

Ilie rămase perplex. Îşi dădu seama de crudul adevăr.

— Măi Şmil, ai dreptate, aşa e. Suntem doi proşti. Mai proşti decât credulul acela de ţăran. Aşa-mi trebuie! Am băut ca un porc şi am rămas fără aşa bunătate de cizme. Ei, hai, nu te mai necăji. Am făcut-o, o tragem!!!

— Din cauza ta! Cu ideile tale fantastice!

— Da, recunosc. Sunt un dobitoc. Hai să mergem. După cum vezi, s-a lăsat seara.

Tipa, tipa, abătuţi, îngânduraţi şi amărâţi, cu picioarele goale, o luară uşor spre casă. Pe stradă apăru lampagiul care, cu un băţ lung, aprindea felinarele. Câte o pereche îndrăgostită trecea agale, ţinându-se de braţ. La un moment dat, Ilie observă ceva la un felinar. Când se apropie, ce să vezi? Un chefliu, stătea cu felinarul în braţe. Îl ţinea strâns, încolăcindu-l cu picioarele.

Zâmbind, Ilie îl privi o clipă amuzat.

— Uite, Şmil, cred că acesta ne-a întrecut pe noi.

— Cum adică?

— Nu vezi în ce hal e? Cred că a bogat în el o căldare.

Chefliul dădu drumul felinarului şi, clătinându-se, se apropie de ei.

— Sărut mâna, nene, baftă şi sănătate!

— Ascultă, omule, nu sunt femeie ca să-mi săruţi mâna. Văd că eşti cam obosit. Hai, du-te acasă. Poate te aşteaptă familia.

— Păi cum? Sigur că da!
— Sughiţă – Am familie; cum să nu. Şi încă una mare. Iar sughiţă.
— Nene, te-aş ruga ceva.

— Ce vrei, omule? Te ascult.

— Numără-mi te rog, cucuiele din cap.

Asta era chiar culmea! auzi, ce rugăminte stupidă!

— Măi nene, eşti simpatic, dar obosit. Ai luat-o a măsea.

— Aşa e – sughiţă – Dar, te rog mult, mult de tot – sughiţă – fă-ţi milă şi pomană!

— Vrei bani?

— Nu, nene, vreau să-mi numeri cucuiele din cap! Hai, te rog! – sughiţă – Le numeri?

Vrând să-i facă pe plac, Ilie duse mâna pe capul chefliului. Rămase uluit. Într-adevăr, avea cucuie. Curios, începu să le pipăie şi să

le numere.

— Unu… doi!… trei!… patru!… Asta-i bună! Ai patru cucuie, omule!

— Sărut mâna, nene, mai am doi stâlpi şi am ajuns acasă. Baftă!
— Sughiţă.
— Şi, la gară!

Se îndepărtă încet, clătinându-se şi sprijinindu-se de garduri. Ilie rămase tablou. Cum adică?… Mai am doi stâlpi!… Când îşi dădu seama, izbucni în hohote de râs.

— Ce ai, Ilie? Ce te-a apucat?

— N-ai văzut? N-ai fost atent? Chefliul ştie câte felinare sunt până acasă.

— Cum aşa?

— Foarte simplu. Le pocneşte cu capul pe fiecare, făcându-şi cucuie. Ştie că până acasă sunt şase felinare. Cum pe cap avea patru cucuie, e logic ca până acasă, mai avea de pocnit încă două felinare. Bună, bună de tot!

Începu să râdă iar, molipsindu-l şi pe Şmil. Ajunseră lângă casă. Se opriră la poarta lui Şmil. Fără să vrea, Ilie ridică privirea. Pe cerul senin apăruse luna nouă. O privi câteva clipe şi zâmbi misterios:

— Şmil, vrei să vezi ceva?

— Ce mai e? Hai să ne culcăm! Sunt obosit.

— Ne culcăm, Şmil, ne culcăm. Dar vreau să-şi arăt ceva.

— Ce?

— Închide ochii şi întinde mâna.

— De ce?

— Fiindcă te rog eu. Ce-i mare lucru?

— Bine, fie.

Şmil închise ochii şi întinse palma.

După câteva clipe simţi în palmă nişte hârtii.

— Gata, Şmil, deschide ochii. Uite, a apărut luna nouă.

Şmil privi luna iar apoi privi în palmă. Avea bani. Bancnote mari. Le numără; rămase încremenit: 50 de lei!

Întinse banii spre Ilie:

— Ce-i aici, Ilie?

— Bani, Şmil, bani, ce să fie? Freacă-i de barbă. Se spune că dacă ai în mână bani când e lună nouă, atunci ai noroc la toate. Aşa că, îl cuminte şi du-te la culcare.

— Nu, Ilie, nu se poate! Sunt banii tăi! Nu pot să-i primesc.

— Ba se poate, Şmil, se poate. Banii sunt ai tăi şi nu ai mei. Eu am fost cu ideea aceea fantastică. Hai, noapte bună!

— Ilie!!!…

— Ciocu' mic! E timpul să ne culcăm. Sunt obosit. Pa!!!

Uşor, plecă spre casă, cântând în gura mare: „Mână birjar, şi du-mă-n noapte, cât mai departe…"